

TASZ v. HUNGARY 2.0

(Civil szervezet tudósítási joga a bírósági tárgyaláson)

[I. A tények](#)

[II. kérelmező által állított egyezményértékek](#)

[III. Az egyezményértést alátámasztó érvek](#)

[Az Egyezmény 10. cikkének sérelme](#)

[Az Egyezmény 14. cikkének sérelme \(a 10. cikk sérelmével összefüggésben\)](#)

[Az Egyezmény 6. és 13. cikkének sérelme \(a 10. cikk sérelmével összefüggésben\)](#)

[IV. Jogorvoslatok kimerítése](#)

[V. Sürgősség](#)

I. A tények

Szervezetünk alapvető jogok védelmével foglalkozó, 1994 óta működő magyarországi civil szervezet.

Alaptevékenységünk keretében rendszeresen indítunk meghatározott alapjogi ügycsoportokba tartozó stratégiai pereket a hazai alapjogi sztenderdek konkretizálása és fejlesztése érdekében. Tematikailag elsősorban a szólás-, a sajtó- és az információszabadság, a gyülekezési szabadság, az adatvédelem, valamint egyes kiszolgáltatott csoportok (romák, betegek, fogyatékosok és drogfogyasztók) jogainak érvényesüléséért küzdünk a bíróságok előtt. Peres ügyeinket azzal a céllal választjuk meg, készítjük elő és visszük végig, hogy azokkal az egyedi jogsérelmek orvoslásán túlmutató, társadalmi szinten is mérhető változásokat érhessünk el. Arra törekszünk, hogy a bírósági jogvitákban képviselt, az alapjogoknak érvényt szerző jogi álláspontunk a jogalkalmazói gyakorlatban általánosan elfogadott, a társadalom és a szakmai közvélemény számára pedig széles körben ismert és érvényesített jogértelmezéssé váljon. E jogtudatosító, jogfejlesztő munka sikeressége érdekében jelentős figyelmet és erőforrást fordítunk arra, hogy az alapjogi jogérvényesítés folyamatát és eredményét, az egyes bírósági jogviták társadalmi, politikai jelentőségét megfelelően kommunikáljuk nyilvános fórumainkon.

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

Az elmúlt évtizedben a kommunikációs stratégiánk jellemző részévé vált, hogy saját készítésű videofilmekben számolunk be tevékenységünkről, köztük a stratégiai pereinkben tartott bírósági tárgyalásokról. Ezeket a felvételeket - szerkesztés után - saját honlapunkon (www.tasz.hu), blogunkon (ataszjelenti.blog.hu), valamint közösségi oldalunkon ([facebook.com/atasz](https://www.facebook.com/atasz)) tesszük közzé, ahol bárki megtekintheti őket. Filmjeinket a hírportálok rendszeresen átveszik, amelynek eredményeként azok különösen széles nyilvánossághoz jutnak el.

A bírósági tárgyalásokról készített felvételek ráirányítják a figyelmet egy-egy aktuálisan zajló peres ügy lényeges mozzanataira, és általában véve a szabadságjogi ügyekben folytatott ítélezés fontosságára. E jogtudatosító szerep mellett a közvetítés igen erős demokratikus funkcióval is bír: a kép- és hanganyagok plasztikus képet adnak az igazságszolgáltatás letéteményeseinek munkájáról, azon belül különösen arról, hogy a bíróságok hogyan viszonyulnak a szabadságjogoknak érvényt szerző érvelésünkhöz. A felvételek képesek közelebb hozni a polgárokhoz az igazságszolgáltatás működését, követhetőbbé és így ellenőrizhetőbbé teszik azt az egyén számára. A bírósági esetek dokumentálása olyan jogvitákat és társadalmi problémákat is bemutat a nagyközönségnek, amelyekről a sajtó jellemzően nem tudósít.

2013-ban közérdekű igényérvényesítés keretében személyiségi jogi pert indítottunk a Heves Megyei Rendőrkapitányság ellen az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt. A perben többek között azt sérelmeztük, hogy a helyi rendőri szervek tétlenül túrték, hogy szélsőséges szervezetek hónapokon át zaklassák a Gyöngyöspatán élő romákat, illetve azt is, hogy a helyi rendőrség irreális szabálysértési bírságokat kezdett el kiszabni a roma származású lakosokkal szemben az írott jog szerint szabálysértő, de teljesen hétköznapi magatartásukért (pl. járda helyett úttesten közlekedés). Az esetet kiemelkedő alapjogi és társadalmi jelentőségű ügyként kezeltük, mivel az etnikai profilalkotás tényének bizonyíthatóságát és a bizonyított profilalkotás jogi megítélésének kérdését tárta a bíróság elé. Ezek olyan jogi kérdések, amelyekben Magyarországon még soha egyetlen bírónak nem kellett korábban állást foglalnia. A pert elsőfokon mindkét vonatkozásban megnyertük az Egri Törvényszék előtt. Az elsőfokú eljárás tárgyalásairól több videofelvételt is készítettünk: <http://bit.ly/2da8VLK>. Az ítélettel szemben aztán az alperes fellebbezett, így a per a Debreceni Ítéltábla elé került.

A másodfokú eljárás első tárgyalását a Debreceni Ítéltábla 2016. április 7-re tűzte ki. A tárgyalás megkezdésekor szervezetünk jogi képviselője bejelentette, hogy a tárgyalásról munkatársunk felvételt szándékozik készíteni. Az eljáró bírói tanács elnöke előadta, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályai csak a sajtó számára garantálják a felvételt készítés jogát, ezért újságírói igazolvány nélkül a kép- és hang-

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

felvétel rögzítése nem lehetséges. Mivel ilyen igazolvánnyal munkatársunk nem rendelkezett, a bíróság döntése alapján nem rögzíthetett képanyagot a tárgyalásról. Megjegyezzük, hogy a tárgyalásról mozgókép így egyáltalán nem készült, mivel a hivatásos médiaszolgáltatók egyike sem mutatott érdeklődést az esemény közvetítése iránt.

A felvételt készítés megtagadásáról formálisan végzés nem született, ugyanakkor a tárgyalásról készített jegyzőkönyvben rögzítésre került az a tény, hogy szervezetünk a forgatás szándékát jelezte, ám a felvételt készítést a bíróság a Pp. vonatkozó szabályára hivatkozással megtiltotta. A jegyzőkönyvet szervezetünk 8 nappal a tárgyalást követően (április 15-én) vehette kézhez (1. számú [melléklet](#)).

Mivel a törvények nem nyitják meg a fellebbezés vagy felülvizsgálat lehetőségét a tárgyalás nyilvánossága tárgyában hozott bírói döntéssel szemben, a felvételt készítés megtagadását semmilyen fórum előtt nem kifogásolhattuk. (Részletesebben ld. e kérelem III. pontjában a 6. és 13. cikk sérelmével összefüggésben és a IV. pontban.)

Fontosnak tartjuk a T. Bíróság tudomására hozni azt, hogy nem a jelen kérelem alapjául szolgáló ügy volt az első alkalom, amikor az eljáró bíró megtiltotta számunkra a felvételt készítést. Az ehhez hasonló esetek jó ideje szisztematikusan végigkísérik pereskedésünket. Egyes ügyekben minden megszorítás nélkül, szabadon vehetjük videóra a tárgyalásokat (ld. <http://tinyurl.com/hcluvideos>), míg más ügyekben – az eljáró bíró döntése alapján – ez nem áll módunkban. Utóbbi esetben az indok mindig ugyanaz volt: szervezetünk nem minősül a sajtó képviselőjének.

Annak érdekében, hogy tudósítási jogunk ne csak esetlegesen, a mindenkori bíró belátásától függően érvényesüljön, már évekkel ezelőtt felvettük a kapcsolatot a bírósági igazgatási szervekkel. Ez irányú megkereséseinkkel szerettük volna elérni, hogy a bíróságok lássák be joggyakorlatuk alapjogsértő voltát, és egységesen engedjenek utat a civil szervezetek tudósító munkájának. Az alábbiakban röviden bemutatjuk a kezdeményezésünkre indult párbeszédet.

- 2013. november 21-én szervezetünk szakmai igazgatója levélben fordult az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnökéhez. E közérdekű bejelentésnek minősített megkeresésben¹ jelezte, hogy a bíróságok igen eltérően értelmezik a

¹ Az ez alapján indult eljárást az Országos Bírósági Hivatal elnökének a közérdekű bejelentésekkel és panaszokkal kapcsolatos eljárásról szabályzatáról szóló 10/2012. (VI. 15.) OBH utasítás tartalmazza.

tárgyalás nyilvánosságára vonatkozó eljárási szabályokat, amelynek következtében teljesen esetlegesen alakul, hogy egy adott tárgyaláson adódik-e lehetőség a tudósítási jog gyakorlására. Igazgatónk felhívta az elnök figyelmét az Emberi Jogok Európai Bíróságának a Társaság a Szabadságjogokért kontra Magyarország (Appl. 37374/05.) ügyben hozott ítéletére, és hosszan kifejtett érvelésben támasztotta alá, hogy a tudósítóinkat kirekesztő bírák miatt folytatnak alkotmányellenes és egyezményesítő gyakorlatot (ld. 2. sz. [melléklet](#)).

- Levelünkre 2014. január 24-én az OBH Bírósági Főosztályának Igazgatási Osztályától érkezett válasz. Ebben előadták, hogy mivel “a törvény szava nem tiszta”, óhatatlanul különbségek mutatkoznak a gyakorlatban. Jelezték, hogy igazgatási úton tesznek lépéseket a tárgyalótermi gyakorlat egységesítése érdekében: ennek keretében felhívják a bírósági elnökök figyelmét a problémára, és felszólítják őket arra, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket az ügyben, például úgy, hogy a kollégiumok vegyék napirendre a témát (ld. 3. sz. [melléklet](#)).

- 2015. január 28-án újabb levelet küldünk az OBH-nak, ezúttal már a korábban válaszadó főosztály részére. Levelünkben jeleztük, hogy a válaszuk óta eltelt egy évben tapasztalataink semmit sem változtak, továbbra is teljesen esetleges, hogy mikor tudunk forgatni és mikor nem. Érdeklődtünk, hogy a korábban ígért intézkedések megtörténtek-e, és ha igen, milyen eredménnyel (4. sz. [melléklet](#)).

- 2015. február 20-án kelt levelében az OBH elnöke arról tájékoztatott bennünket, hogy egy szintén 2015. február 20-án kelt körlevélben hívta fel a törvényszékek és az ítélőtáblák elnökeinek figyelmét az Emberi Jogok Európai Bírósága által hozott ítéletre a Társaság a Szabadságjogokért kontra Magyarország ügyben. Egyúttal jelezte, hogy a problémát alapvetően jogalkotással látja megoldhatónak. (A levélhez ld. 5. sz. [melléklet](#), a körlevélhez ld. 6. sz. [melléklet](#)).

A fent részletezett, hosszan elnyúló levelezés időtartama alatt, egy 2014. május 27-én megtartott tárgyaláson, forgatási szándékunk újabb incidenshez vezetett az egyik vidéki bíróságon. A tárgyaláson az történt, hogy az eljáró bíróság engedélyezte számunkra a forgatást, de – a nyilvános jegyzőkönyv tanúsága szerint – azzal a korlátozással, hogy a felvételt nyilvános tájékoztatás céljából nem használhatjuk fel, mert szervezetünk nem sajtóorgánium. A jegyzőkönyv e korlátozás indokaként az Egri Törvényszék Büntető Kollégiumának 2014. április 7-én megtartott kollégiumi ülésén elhangzottakra hivatkozott. Ez újabb levelezést indított el, ezúttal az Egri Törvényszék Büntető Kollégiumával.

- 2014. június 18-án szakmai igazgatónk a fent írt esetre hivatkozva levélben kért tájékoztatást az büntető kollégium vezetőjétől arról, hogy milyen eredménnyel

zárult a tárgyalás nyilvánosságának kérdését tárgyaló ülés, és megismerhető-e valamilyen írásos dokumentumból a kollégium álláspontja (ld. 7. sz. [melléklet](#)).

- A kollégiumvezető 2014. június 25-én válaszolt megkeresésünkre. Levelének tartalma szerint a büntető kollégium arra az álláspontra helyezkedett, hogy a nyilvánosság tájékoztatása körében hang- illetve képfelvétel készítésére csak a sajtó igazolt képviselőjének lehet engedélyt adni (ld. 8. sz. [melléklet](#)).

- Miután egy 2016. február 19-én tartott tárgyaláson újból megisméltődött az az eset, hogy munkatársunkat nem engedték forgatni, újabb levelet írtunk a kollégium vezetőjének 2016. március 1-i keltezéssel (ld. 9. sz. [melléklet](#)). Ebben a levelünkben már hivatkoztunk az OBH elnökének a tárgybéli körlevelére.

- 2016. április 28-án kelt válaszában a kollégium vezetője előadta, hogy az OBH körlevele, amelyre hivatkozunk, ellentétes az OBH egy korábbi állásfoglalásával. Egyébiránt hozzátette, hogy az OBH elnöke nem jogosult arra, hogy az ítélkező bírónak akárcsak ajánlást is megfogalmazzon az említett kérdésben (ld. 10. sz. [melléklet](#)).

12. Látható tehát, hogy jogi úton nem állt módunkban fellépni a bíróság jogkorlátozó döntésével szemben. A szabad joggyakorlás elérése érdekében tett nem jogi lépéseink pedig végül zátonyra futottak.

II. A kérelmező által állított egyezményértések

1. Az Egyezmény 10. cikkében garantált véleménynyilvánítás szabadsága védelemben részesíti a sajtó képviselőinek azt a jogát, hogy a közéleti eseményekről információt közvetítsenek a társadalom felé. Ez a jog nemcsak a hagyományos sajtó képviselőit, hanem a sajtóhoz funkcionális értelemben hasonló tevékenységet végző, "watchdog" civil szervezeteket is megilleti. Ez a jogunk sérült akkor, amikor a bírósági tárgyaláson elestünk – a sajtó számára egyébként nyitva álló – forgatás lehetőségétől.

2. Az Egyezmény 14. cikkében lefektetett hátrányos megkülönböztetés tilalma minden olyan különbségtételt tilt, amelynek útján egy adott személyt vagy személyek egy csoportját önkényesen megfosztják az Egyezményben foglalt valamely jog gyakorlásától. Ez a követelmény sérült akkor, amikor a bírósági tárgyaláson elzárták szervezetünket a kép- és hangfelvétel készítésének lehetőségétől azon az alapon, hogy nem minősülünk a sajtó képviselőjének.

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

3. Az Egyezmény 6. és 13. cikke garantálja szervezetünk számára bírósághoz fordulás jogát és a hatékony jogorvoslathoz való jogot. E jogainkat érte sérelem annak következtében, hogy a magyar állam nem biztosított számunkra olyan eljárást, amelyben egy pártatlan bíróság előtt érdemben vitathattuk volna az Egyezmény 10. cikkében foglalt jogunkat érintő korlátozás jogszerűségét.

3. Az egyezményértést alátámasztó érvek

1. Az Egyezmény 10. cikkének sérelme

A bírósági tárgyaláson, amit videóra kívántunk venni, a tudósítás jogát a döntéshozó bíróság a hivatásos sajtó privilégiumaként kezelte, melynek eredményeként szervezetünk elesett attól a jogától, hogy közérdekű kérdésekről szabadon tájékoztassa a közvéleményt.

Beavatkozás történt

A véleménynyilvánítás szabadságát az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) a demokratikus társadalmak nélkülözhetetlen összetevőjeként kezeli. E jog érvényesülésének elengedhetetlen feltételeként tekint a Bíróság a **közügyekről való tájékoztatás**, és az azt megvalósító sajtótevékenység szabadságára (ld. például *Observer and Guardian v. the United Kingdom*, Appl. no. 13585/88, *Jersild v. Denmark*, Appl. no. 15890/89, *Kommersant Moldovya v. Moldova*, Appl. no. 41827/02.). Az igazságszolgáltatás működése, a szabadságjogok tényleges bírói kikényszeríthetősége, a közhatalmat gyakorló bírák tevékenysége *par excellence* **közügy**. Az ezekre vonatkozó információk közzététele fontos, az egyének és közösségeik legalapvetőbb jogait érintő kérdésekben ágyaz meg a nyilvános vitának. Mindezek alapján a bírósági tárgyalás eseményeinek közvetítése a véleménynyilvánítási szabadságnak kijáró egyezményes védelem oltalmát élvezzi.

Vonatkozó gyakorlatában a Bíróság következetesen kommunikálja, hogy a sajtó tényfeltáró, véleményformáló tevékenysége révén a "társadalom házőrző kutya", ún. "**public watchdog**". A demokráciák számára a média képezi az egyik legfőbb garanciáját annak, hogy a közhatalom folyamatos társadalmi ellenőrzés alatt álljon. E küldetése jegyében a sajtó folyamatosan figyelemmel kíséri a hivatalos szervek tevékenységét, és állandó vissza-

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

csatolást ad a polgároknak a hatalomgyakorlás visszásságairól, a vitatható döntésekről, gyakorlatokról.

A Bíróság azonban nemcsak a hivatásos újságírók hozzájárulását ismeri el a közügyek szabad megvitatásához, hanem a **civil társadalomét** is (ld. például *Steel and Morris v. the United Kingdom*, Appl. no. 68416/01). Azon az elvi alapon vélekedik így, hogy a civil szféra szerveződései számos esetben vállalják fel azt a feladatot, hogy a közvéleményt informáló tevékenységükkel fórumot teremtsenek közügyek nyilvános megvitatásához. Ezzel maguk is, akárcsak a sajtó, a közhatalom ellensúlyát képezik. A közvéleményt informáló, befolyásoló funkció tehát nem a média és a hivatásos újságírók sajátja, annak realizálásában a watchdog típusú NGO szervezetek is részt vesznek (ld. *Riolo v. Italy*, Appl. no. 42211/07; *Vides Aizsardzības Klubs v. Latvia*, Appl. no. 57829/00). E funkcionális hasonlóságból kiindulva a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a civil szervezetek közvéleményt alakító, nyilvános vitát generáló tevékenységének a sajtó védelméhez hasonló szintű egyezményes védelmet indokolt biztosítani (ld. még: *Youth Initiative for Human Rights v. Serbia*, Appl. no. 48135/06).

Azt, hogy szervezetünk a közügyekkel kapcsolatos tájékoztató tevékenysége okán - a fent megalapozottak szerint - watchdog szervezet, a Bíróság egy korábbi, általunk indított eljárásban már explicit módon elismerte (*Társaság a Szabadságjogokért v. Hungary*, Appl. no. 37374/05). Abban az ügyben a magyar állam a közvélemény tájékoztatását megalapozó közérdekű információk megismerése elé gördített akadályokat.

A jelenlegi ügy alapjául szolgáló tényállás szerint a magyar állam nem közérdekű információk megismerésében, hanem azok adekvát kommunikálásában akadályozott meg bennünket. Ez a fajta kommunikációs tevékenység a civil szervezetek részéről teljesen egyértelmű hasonlóságokat mutat a sajtó tevékenységével, amit a Bíróság egy közelmúltbeli döntésében szintén elismert: *Animal Defenders International v. the UK* (Appl. no. 48876/08).

A beavatkozás törvényessége

A Bíróság következetes vizsgálódása szerint az egyezményes jogokat csak törvényben meghatározottak szerint lehet korlátozni. Mint arra az alábbiakban rámutatunk, a körülmények alapján már az sem egyértelmű, hogy a jogkorlátozás ennek a követelménynek megfelelt.

A forgatás lehetőségének megtagadását a bírói tanács döntéshozó elnöke a Pp. szabályára alapozta. A releváns szakaszt a Pp. 134/A. §-a képezi, amely a következőképpen rendelkezik:

Pp. 134/A. § (1) A nyilvános tárgyaláson - a bíróság által meghatározott módon - időbeli korlátozás nélkül készíthető kép-, illetve hangfelvétel.

(2) A nyilvános tárgyaláson a bíróság tagjairól és a jegyzőkönyvvezetőről, továbbá az ügyészről a sajtó kép-, illetve hangfelvételt készíthet.

(3) Az ügyész kivételével a felekről és más perbeli személyekről, ezek képviselőiről, továbbá a tanúról, a szakértőről, a tolmácsról és a szemletárgy birtokosáról csak kifejezett hozzájárulása esetén készíthető kép-, illetve hangfelvétel. Szükség esetén a bíróság e személyeket a kép-, illetve hangfelvétel készítéséhez való hozzájárulásról nyilatkoztatja; ennek megtörténtét, valamint a nyilatkozat tartalmát a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni. törvény eltérő rendelkezésének hiányában az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó, e feladatkörében eljáró személyről hozzájárulása nélkül is készíthető kép-, illetve hangfelvétel.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott személyek személyiségi jogainak védelméről a tárgyaláson az elnök a rendfenntartás keretében gondoskodik.

A tárgyalás lebonyolításának jogszerűségéről és zavartalanságáról, ennek keretében pedig a kép- és hangfelvétel készítésének jogszerűségéről a bíróság köteles gondoskodni a tárgyalási rend fenntartására vonatkozó kötelezettsége keretében - miként arra a fent idézett szakasz (4) bekezdése is utal. E kötelezettsége teljesítése érdekében a bíróság rendelkezhet a tudósítás korlátozásáról. E jogkorlátozó intézkedésnek azonban összhangban kell állnia az irányadó törvényi és alkotmányos szabályokkal.

A jelen kérelem alapjául szolgáló esetben a felvételkészítést megtagadó döntést a bíróság a fent idézett szakasz (2) bekezdésére alapította, amely a "sajtó" számára biztosítja a kép- és hanganyag rögzítését. A sajtó fogalmát a bíróság a hivatásos újságírók személyi körével azonosította. Ez alapján jutott arra a következtetésre, hogy a felvételkészítés joga szervezetünket nem illeti meg, csak azokat, akik sajtóigazolvánnyal tanúsítják, hogy valamely médiaszolgáltató képviseletében vannak jelen a tárgyalóteremben.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a mozgógépes tudósítást megtiltó bírósági döntés **formálisan** a hatályos eljárásjogi szabályok betartásával, e szabályok bírósági betartatása jegyében történt.

Tartalmi alapú vizsgálódás esetén azonban már nem egyértelmű, hogy a bíróság jogkorlátozó intézkedésének volt törvényes jogalapja. Nem világos ugyanis, hogy a bíróság milyen ala-

pon kötötte össze a sajtó fogalmát a hivatásos újságírók személyi körével, vagyis hogy milyen alapon zárt el minket a bíróság a sajtó számára egyébként nyitva álló közvetítés lehetőségétől. A bizonytalanságot az okozza, hogy a Pp. szerinti "sajtó" fogalmát a Pp. maga nem határozza meg, és nem is utal olyan jogszabályra, amely e fogalmat tartalommal töltené meg. A bírósági döntéshez vezető tartalmi indokok pedig nem rekonstruálhatóak, hiszen a felvételkészítést megtagadó döntést a bíróság csupán a Pp.-re hivatkozással indokolta.

Felmerülhet, hogy a Pp. szerinti sajtó fogalmát a sajtótörvény (a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. tv. – a továbbiakban: Smtv.) rendelkezései alapján kell érteni. Ez a törvény azonban a sajtótevékenység szabályozása során a "médiaszolgáltató", illetve a "médiaszolgáltatás" fogalmaival dolgozik, a Pp. szóhasználata szerinti "sajtó" jelentését nem határozza meg. Így eleve kétséges, hogy ez a törvény mennyiben kezelhető a Pp. háttérjogszabályaként. Nem zárható ki ugyanakkor, hogy a bíróság a sajtó fogalmát az Smtv. szerinti médiaszolgáltató fogalmával azonosította. Különösen azért nem, mert ez esetben a civil szervezeteket valóban nem illelné meg a tárgyalás közvetítésének joga, miután az Smtv. fogalom meghatározása szerint a médiaszolgáltató üzletszerűen, nyereség elérése érdekében fejti ki tájékoztató, közvetítő tevékenységét (1. § 1-2. pont). Ennek a sajtó-fogalomnak szervezetünk – mint nonprofit civil szervezet – ha akarna, sem tudna megfelelni, hiszen az egyesületek a törvény értelmében üzletszerűen nem folytathatnak gazdasági tevékenységet, márpedig ez fogalmi eleme az Smtv. szerinti médiaszolgáltatásnak.

Jól látható, hogy bár a magyar jogrend tartalmaz arra vonatkozó szabályt, hogy a tudósítás joga a bírósági tárgyaláson kit illet meg, a jogszabályok alapján nem világos, hogy pontosan kik tartoznak e jogosulti körbe. Ha azt feltételezzük, hogy a jogalkotó ezt a kérdést az eljáró bíróság egyedi mérlegelési jogkörébe kívánta utalni, a szabályozás akkor sem kielégítő, mivel semmilyen normatív szempontot nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a bíróságnak mi alapján kell döntenie arról, hogy kinek a tájékoztató tevékenysége kvalifikálható sajtótevékenységként. A Bíróság korábban többször is úgy foglalt állást, hogy a jogkorlátozás joghoz kötöttségének követelménye túlmutat azon, hogy a korlátozásnak legyen törvényes jogalapja. Ez a követelmény ugyanis magában foglalja azt az elvárást is, hogy a nemzeti jogszabályok garanciákat tartalmazzanak a jogszerűtlen, önkényes állami jogalkalmazással szemben (*The Sunday Times v. The United Kingdom*, Appl. no. 6538/74, *Malone v. United Kingdom* Appl. no. 8691/69). Noha a Bíróság szemében az önkényes hatalomgyakorlással szembeni legfőbb garanciát a független és pártatlan bíróságok jelentik (pl. *Klass and others v. Germany*, Appl. no. 5029/71., *Szabó and Vissy v. Hungary* Appl. no. 37138/17), normatív mércék nélkül még a bírói jogalkalmazás is magában hordozza az önkényes hatalomgyakorlás veszélyét, miután

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

Így a bírói döntés legitimitásának társadalmi ellenőrzéséhez sem áll rendelkezésre normatív viszonyítási pont.

A fenti jogbizonytalanságot és - abból fakadóan - a jogérvényesülés esetlegességét mutatja az a tény, hogy a jelen panasz apropóját képező per elsőfokú tárgyalásán minden további nélkül készíthettünk mozgóképes felvételeket (ld. jelen kérelem E. pont 5. bekezdés). A forgatás jogát csak a másodfokú eljárásban tagadták meg szervezetünkől. Magyarán a sajtó fogalmának jelentése még ugyanazon peres eljárás különböző szakaszaiban is más-más értelmet nyert.

A beavatkozás legitim célja

A bírósági tárgyalásokról való tudósítás jogának korlátozása indokoltnak minősülhet egy demokratikus társadalomban. A legitim célokat, amelyek érdekében a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozható, az Egyezmény 10. cikk 2. pontja sorolja fel. Az ott felsorolt indokok között a szóban forgó korlátozás szempontjából elsősorban a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása, mások jó hírneve vagy jogai védelme, illetve a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása szolgál olyan célként, amely ésszerű összefüggésben állhat a jelen ügyben vizsgált állami beavatkozással, és így legitimálhatja azt.

A Bíróság elismeri, hogy a folyamatban lévő perek közvetítése és kommentálása csökkentheti annak esélyét, hogy a perben érintettek tisztességes eljáráshoz való joga érvényesüljön (*Kyprianou v. Cyprus*, Appl. no. 73797/01; *Worm v. Austria*, Appl. No. 83/1996/702/894). A tudósítás - hatását tekintve - ugyanis veszélyeztetheti a bírói pártatlanságot, amennyiben kételyt kelt akár a felekben, akár a külső szemlélőkben a bíróság elfogulatlanságát illetően. Ennek kapcsán a Bíróság hangsúlyozza, hogy a pártatlanság elve nemcsak az eljáró bírák elfogulatlanságát jelenti, hanem azt is, hogy az eljárás képes bizalmat keletkeztetni és azt fenntartani mind a felekben, mind a társadalomban az igazságszolgáltatás iránt (*Kyprianou v. Cyprus*, Appl. no. 73797/01). Ez utóbbi ponton ér össze a pártatlanság elve a bíróságok tekintélyének védelmével. A bíróságok tekintélyének védelme egy demokratikus társadalomban a Bíróság felfogásában az igazságszolgáltatásba vetett bizalom és tisztelet fenntartását jelenti. Ennek védelmében a Bíróság szerint az Egyezményben részes államok felléphetnek a bíróságok alkalmasságát indokolatlanul megkérdőjelező, az igazságszolgáltatás hitelét aláásó (vagy ilyen hatással reálisan fenyegető) közlésekkel szemben. Ilyenkor a Szerződő Felek a bíróságok demokratikus társadalomban játszott szerepét védelmezik (vö. *Worm v. Austria*, Appl. No. 83/1996/702/894). A politikai jellegű közhatalmi szervekkel, politikai közszereplőkkel

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

ellentétben a bíróságok és az eljáró bírák tekintélye azért is szorul védelemre az indokolatlanul lealacsonyító közlésekkel szemben, mert a megtámadott bíróságok, illetve bírák számára - jogállásuknál, hivatásuknál fogva - nincs mód adekvát válaszadásra a kritikával szemben.

A tudósítás jogának magától értetődő korlátait jelentik mások jogai is. Az eljárásban résztvevők méltósága, magánszférája és jóhírneve reálisan csorbulhat akkor, ha a jogrendszer nem védi megfelelő beépített garanciákkal ezeket az alanyi jogokat.

A beavatkozás mértéke: a jogkorlátozás aránytalansága

A bírósági tárgyalásokról való médiatudósítás jogának a fent írt célokból történő korlátozása nem haladhatja meg a demokratikus társadalomban szükségesnek mutakozó mértéket. Az alábbiakban amellet érvelünk, hogy a civil szféra watchdog típusú szervezetének kizárása a bírósági tárgyaláson médiatudósításra jogosultak köréből ezt a mértéket meghaladó, aránytalan korlátozás.

Az előbbieken rögzítettük, hogy legitim indokok szólnak amellet, hogy a bírósági tárgyalásokon a szabályozás keretek közé szorítsa a kép- és hanganyagok rögzítésének jogát. Az így szembehelyezkedő jogosultságok, illetve demokratikus értékek csak egymásra tekintettel érvényesülhetnek, ami az alapjogi konfliktus körülményeinek alapos számbavételét és gondos mérlegelését feltételezi mind a jogalkotó, mind pedig a jogalkalmazó részéről. E mérlegelés során az nemzeti hatóságoknak szem előtt kell tartaniuk, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága - bár számos korlátozást elbír - csak kivételesen, meggyőzően alátámasztott, nyomós indokok alapján rendelhető alá más jogok érvényesülésének (pl. *Observer and Guardian v. United Kingdom*, Appl. no. 13585/88). A közügyek nyilvános megvitatásához hozzájáruló tájékoztatást ugyanis – demokratikus funkciójára figyelemmel – kiemelt emberi jogi védelem övezi, ehhez igazodóan pedig az ilyen jellegű tájékoztatás szabadságát a részes államoknak erős garanciákkal kell védeni (*Mackay and BBC Scotland v. United Kingdom*, Appl. no. 10734/05). *Financial Times Ltd and Others v. the United Kingdom*, Appl. no. 821/03). Hogy a védelem szintje megfelelő-e, azt a Bíróság minden ügyben különös gondossággal vizsgálja (*Barthold v Germany*, Appl. no. 8734/79; *Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway*, Appl. no. 21980/93).

A már számba vett legitim célok elérése érdekében bevezethető lehetséges korlátozások egyike, hogy a jog a jogkorlátozás szempontjából releváns szempontok alapján meghatároz-

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

za a tárgyaláson tudósításra jogosultak személyi körét. Ezt teszi a magyar szabályozás akkor, amikor a “sajtó” számára tartja csak fenn a kép- és hangfelvételek készítésének jogát.

A tudósításra jogosultak személyi körének meghatározása

Nem tartjuk eleve aránytalan korlátozásnak azt, hogy a jogalkotó nem bárki számára teszi lehetővé a bírósági tárgyalásról való tudósítást. A tájékoztatásnak ez a formája ugyanis – a tájékoztatás tárgyára és hatására figyelemmel – fokozott felelősséggel jár. A már említett jogoknak és értékeknek, így különösen a tisztességes eljáráshoz való jognak és az igazságszolgáltatás tekintélyének csak tárgyilagos, kiegyensúlyozott tájékoztatás útján biztosítható megfelelő védelem. A magyar jogrend által előírt, valamennyi médiaszolgáltatót kötelező szabályok, az újságírásra irányadó sajtóetikai előírások, a médiaszolgáltatás komplex felelősségi rendszere (e körben különösen a szerkesztői felelősség), a médiaszolgáltatás felett intézményesített független állami kontroll stb. kétségtelenül garanciaként szolgál arra, hogy a médiatudósítás megfeleljen ennek az elvárásnak. Ezek a biztosítékok minimalizálják azt a veszélyt, hogy a tudósítás öncélúvá váljon, vagyis az igazságszolgáltatás általános működésének bemutatása helyett másra helyezze fókuszpontját – például a bíróságok sértegetésére, gyalázására, nevetségessé tételére, amelynek egy demokratikus társadalom nem engedhet teljesen szabad teret a Bíróság szerint (vö. *Salka v. Poland*, Appl. no. 43425/98).

A bírósági tárgyalás eseményeiről való tudósításra jogosultak személyi körének korlátozottsága mellett szólhat az is, hogy a kép-, illetve hanganyag közzétételével okozott jogsértés esetén utolérhető és felelősségre vonható legyen az a személy, aki a jogsértést elkövette (pl. azzal, hogy a magánszférát, személyiségi jogokat sértő adatokat tett közzé az eljárásban résztvevő személyekről). Az államilag nyilvántartott sajtószervek esetében nem kell számolni azzal a veszéllyel, hogy a jogsértő tartalmat előállító személy nem lesz utóbb beazonosítható. (Megjegyezzük, hogy a civil szervezetek esetében sem, hiszen ezeket a szervezeteket az állam szintén nyilvántartja.)

Elismerjük tehát azt, hogy a tárgyalóteremben nem feltétlenül nyerhet bárki jogot arra, hogy mozgóképet készítsen az eseményekről. A jogosultak személyi körének korlátozásakor ugyanakkor ügyelni kell arra, hogy az csak a feltétlenül szükséges mértékben korlátozza a közügyek megismerhetőségét. Álláspontunk szerint ez a követelmény nem teljesült akkor, amikor megfosztottak minket a tudósítás lehetőségétől.

Amint arra fent már rámutattunk: a Bíróság nemcsak a hivatalosan sajtószerveként nyilvántartott személyek hozzájárulását ismeri el a közügyek szabad megvitatásához, hanem a civil

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

társadalomét. Ezt az elismerést a sajtó és a civil szervezetek munkájában azonosítható funkcionális hasonlóságok alapozzák meg. A civil szervezetek, akárcsak a sajtó, meghatározó szerepet tudnak játszani a közhatalom társadalmi ellenőrzésében, ezért méltán nevezhetők “public watchdog” szervezeteknek.

A hivatásos sajtó és a watchdog civil szervezetek küldetésében látható hasonlóságok mellett az államnak tekintettel kell lennie a médiapiac szerkezetében és a médiaszolgáltatás jellegében bekövetkező, az elmúlt néhány évtizedben megfigyelhető radikális átrendeződésre is - elsősorban az internetre visszavezethetően.² Ezen az alapon az ENSZ szólásszabadságért felelős biztosa, Frank La Rue már 2012-ben felhívta a figyelmet arra, hogy a sajtó fogalmát nem személyi, hanem funkcionális alapon, a sajtótevékenység oldaláról érdemes megközelíteni.³ Ezek a körülmények is arra kell, hogy készítsék a magyar a jogalkotót, illetve a jogalkalmazót is, hogy különös gondossággal közelítsen ahhoz a kérdéshez, hogy a jogosultságok elosztásakor (a sajtóprivilegiumok meghatározásakor) kit, milyen alapon sorol a sajtó kategóriájába.

Ilyen gondosság a jelen kérelem alapjául szolgáló ügyben nem volt megfigyelhető. Erről tanúskodik az a tény, hogy az eljáró bíró a tárgyaláson újságírói igazolvány felmutatásához kötötte a közvetítés jogát. Magyarországon az újságíróknak nincs közhiteles nyilvántartása. Már csak azért sem, mert az újságírói működés Magyarországon nincs szervezeti tagsághoz (például kamarai tagsághoz) kötve. Az újságíró érdekvédelmi szervezetek tagjai ez alapján nem rendelkezhetnek előjoggal a nyilvánosság tájékoztatásában, és nincs legitim indoka annak sem, hogy az újságírással szabadúszóként foglalkozó, tehát nem egy-egy szerkesztőségnek vagy kiadónak dolgozó személyeket kizárják a tájékoztatás lehetőségéből. Olyan pedig, hogy hivatalos “sajtóigazolvány”, fogalmilag nem létezik, maximum a szerkesztőségek adnak egy igazolást arról, hogy az újságíró náluk dolgozik. Ilyet tehát bárki, saját magának is elő tud állítani.

Az a tény, hogy a hivatásos sajtó szabadon készíthet felvételeket a nyilvános bírósági tárgyalásokon, nem teszi arányossá a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozását. Már csak azért sem, mert a sajtó és a civil szervezetek - a társadalmi szerepük hasonlóságai ellenére - nem képesek egymást helyettesíteni a közügyekről való tájékoztatásban. Saját magunkra vetítve ez azt jelenti, hogy a napi sajtó és a szervezetünk tájékoztatási tevékenysége között

² Erre hívta fel a figyelmet 2011-ben az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága: On the key global trends and challenges concerning the Internet and freedom of expression, Id: UN Human Rights Council (2011); UN General Assembly (2011).

³ UN SR FOEX, Annual Report, 2012, par. 4.

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

Lényeges különbségek is mutatkoznak, leginkább a felvét elkészítés és -szerkesztés szempontrendszerében. A hagyományos média többnyire a napi hírértékhez és hírfogyasztói szokásokhoz mérten készíti és vágja össze kép- és hangfelvételeit, míg mi a stratégiai pereskedéssel elérni kívánt közérdekű célokat szem előtt tartva tesszük ezt (lásd ez E pont 2-3. bekezdéseiben). Magyarán, a bírósági pereket sajátos jogvédő nézőpontunkból és a napi sajtónál rendszerint elmélyültebb tartalommal kommunikáljuk. Az általunk fontosnak tartott ügyek, jogérvényesítési mozzanatok gyakran meg sem ütik a napi sajtó ingerküszöbét mindaddig, amíg mi fel nem hívjuk a figyelmet egy adott jogvita kimenetelének fontosságára. Ebből következik, hogy a közvélemény tájékoztatása érdekében kifejtett munkánk nem helyettesíti, hanem sokkal inkább kiegészíti a hagyományos sajtó munkáját, ahhoz képest hozzáadott értéket képvisel a közügyekkel kapcsolatos tájékoztatásban.

Mérlegelendő szempont, de álláspontunk szerint ugyancsak nem teszi arányossá a tudósítási jogunk korlátozását az a tény, hogy a bíróság csak a kép- és hanganyag rögzítésétől tiltott el minket, és nem állított korlátot másfajta, például a jegyzetek alapján készíthető írásos beszámoló elé. A mozgóképes tudósítások az audiovizuális tartalom jellege miatt ugyanis erősebb hatást képesek gyakorolni a közönségre. Ezt a Bíróság is megerősítette a *Purcell and Others v. Ireland (Purcell and Others v. Ireland, Appl. no. 15404/89)* ügyben. Ebben a vonatkozásban érdemes felidézni, hogy a Bíróság megítélése szerint a nemzeti bíróságok nem írhatják elő a sajtó számára, hogy a rendelkezésre álló eszközök és módszerek közül melyiket vehetik igénybe a tudósításhoz. Ez a választás a sajtószabadság részét képezi. Nemcsak azt nem lehet tehát meghatározni, hogy mit közvetítsen a média a közvélemény felé, hanem azt sem, hogy azt hogyan közvetítse (*Jersild v. Danemark, Appl. no. 15890/89, Oberschlick v Austria, Appl. no. 47/1996/666/852*).

A korlátozás már csak azért sem feltétlenül szükséges, mert a jogalkotónak és - a jogalkotó döntéséhez igazodva - a bírósági igazgatási szerveknek több mód is kínálkozik a szembenálló jogokat és érdekeket kiegyenlítően érvényesítő, arányos mértékű korlátozás megteremtésére. Semmi sem szól például az ellen, hogy a bíróságok központi vagy regionális akkreditációs eljárást vezessenek be a tudósításra jogosultak körének megállapításához, feltéve, hogy az akkreditációról előre lefektetett, objektív szempontok alapján döntenének, és e döntéssel szemben biztosítanak a bírói felülvizsgálat kezdeményezésének jogát.

A bírói döntés diszkrecionális jellege

A kép- és hanganyag rögzítéssel kapcsolatos bírói rendelkezést a jelenlegi jogrend az ítélező bíró diszkrecionális döntési jogkörébe utalja. Ez következik abból, hogy a döntés indokolásra

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

nem szorul, azzal szemben jogorvoslat igénybe nem vehető. Az ilyen teljesen szabad mérlegelésen alapuló döntési jogkör azonban összeférhetetlen az Egyezményben rögzített alanyi jogokkal, így a véleménynyilvánítás szabadságához való joggal is. Ahol ugyanis diszkréció érvényesül, ott nincs jogi kötöttség. Márpedig az Egyezmény minden egyes alapjogkorlátozást normatív szempontokhoz köt, jogi feltételek teljesülésétől tesz függővé. E jogi szempontok (az alapjog-korlátozás legitim célja, a cél érdekében eszközölt korlátozás arányossága) érvényesülését semmi sem garantálja, ha a jogkorlátozás az eljáró bíró szabad mérlegelésén alapul.

2. Az Egyezmény 14. cikkének sérelme (a 10. cikk sérelmével összefüggésben)

Járulékosan rámutatunk arra, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközőnek tartjuk azt, hogy miközben a szabályozás a hivatásos újságírók számára lehetővé teszi a mozgóképes tudósítást a bírósági tárgyalásról, addig ugyanez a jog – legalábbis ahogy azt a magyar bíróságok számos esetben értelmezik – nem biztosított a civil szervezetek számára. Álláspontunk szerint ez a különbségtétel önkényes.

A hátrányos megkülönböztetés tilalma megsértésének a Bíróság általi megállapításához az eljárásnak ezen a pontján kérelmezőként azt kell csak alátámasztanunk, hogy szervezetünk helyzete a médiatudósítás jogához való hozzáférés szempontjából lényegét tekintve azonos a hivatásos újságírók helyzetével. Ezen a ponton csak visszautalunk arra a fent már több részletben kifejtett állításra, hogy a civil szervezetek a hatalomgyakorlás társadalmi ellenőrzésében, a közügyek nyilvános megvitatásában játszott szerepük, ún. public watchdog funkció ellátásán keresztül, vagyis ebben a minőségükben kerülnek összehasonlítható helyzetbe a hagyományos értelemben vett sajtóval.

A Kormányt terheli majd annak bizonyítása, hogy ennek a különbségtételnek van a tárgyilagossá mérlegelés alapján azonosítható ésszerű indoka, és a tárgyalást vezető bíró által alkalmazott korlátozó intézkedés arányban áll ezzel a céllal.

3. Az Egyezmény 6. és 13. cikkének sérelme (a 10. cikk sérelmével összefüggésben)

A tárgyalás nyilvánossága tárgyában hozott bírói rendelkezés

A tárgyalás nyilvánossága tárgyában hozott bírói döntés eljárásjogi jellege vitatott a magyar jogrendben: sem az eljárásjogi törvények, sem a bíróságok szakmai igazgatási szervei nem foglalnak egyértelműen állást abban, hogy milyen formában kell ezeket a döntéseket meghozni. Az egyik megközelítésben ez egy határozati formát nem igénylő, úgynevezett "alakszerűtlen bírói intézkedés", amelyet a bírónak nem kell külön végzésbe foglalnia, és nem is kell megindokolnia. Ezt a fajta alakszerűtlen jogi aktust azonban csak a magyar büntetőeljárás kódex ismeri (a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 260. §), a jelen kérelem alapjául szolgáló ügyben alkalmazott polgári eljárásjogi kódex, vagyis a Pp. normaszövege nem - a polgári bíróságok ugyanakkor a gyakorlatban rendszeresen hoznak ilyen döntéseket. A másik megközelítés szerint ez a döntés egy ügyviteli típusú, pervezető végzés, amit már ismer a Pp. szövege is úgynevezett "az eljárás folyamán hozott végzéseként" [Pp. 233. § (3) bek.]. Ebben a megközelítésben a sajtónyilvánossággal összefüggő kérdésekről a bíróságnak alakszerű végzésben kell rendelkeznie, rendelkezését pedig indokollással kell ellátnia. (Az ilyen végzéseket a Pp. 222. § (2) bekezdése alapján akár a jegyzőkönyvbe is lehet integrálni, ilyenkor a rendelkező rész és az indokolás a jegyzőkönyvben szerepel.)

Az általános bírói gyakorlat alapján elmondható, hogy mind a polgári, mind a büntető bíróságok alakszerűtlen döntésben rendelkeznek a sajtónyilvánosság kérdésében, ahogyan általában a rendfenntartás más kérdéseiben is. Ezzel áll összhangban az, hogy a jelen kérelem alapjául szolgáló ügyben eljáró bíró is alakszerűtlen formában rendelkezett arról, hogy szervezetünknek nem áll jogában forgatni a tárgyaláson.

Jogkövetkezményei alapján ugyanakkor nincs érdemi különbség abban, hogy a bíró alakszerű vagy alakszerűtlen döntésben határoz a tárgyalás nyilvánosságának kérdésében. Akármelyik utat is választja, döntése az érintett személyre vagy szervezetre ugyanazt a joghatást váltja ki, miután jogorvoslattal egyik típusú döntéssel szemben sem lehet élni. Ha tehát az eljáró bíró végzésbe foglalta volna a szervezetünket érintő, jogkorlátozó rendelkezését, jogorvoslattal akkor sem élhattünk volna.

A Pp. az eljárás folyamán hozott alakszerűtlen végzésekkel szemben ugyanis eleve kizárja a jogorvoslatot, az alakszerű végzésekkel szemben pedig csak akkor nyitja meg, ha törvény

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

külön rendelkezik erről. A sajtónyilvánosság tárgyában ilyen fellebbezési lehetőségről nem szól a törvény.

Pp. 233. § (3) Fellebbezésnek nincs helye:

b) az eljárás folyamán hozott végzések ellen, kivéve a perköltségben vagy pénzbírságban marasztaló végzéseket, valamint azokat a végzéseket, amelyekkel szemben a törvény a fellebbezést külön megengedi.

Akár alakszerű végzéssel, akár alakszerűtlen formában rendelkezik egy bíró a tárgyalás nyilvánosságáról, azzal szemben nincs helye a Kúria felülvizsgálati eljárásának sem, miután ez az eljárás csak és kizárólag jogerős ítélet, illetve az ügy érdekében hozott jogerős végzés felülvizsgálatára irányulhat:

Pp. 270. (2) A jogerős ítélet vagy az ügy érdekében hozott jogerős végzés felülvizsgálatát a Kúriától - jogszabálysértésre hivatkozással - a fél, a beavatkozó, valamint a rendelkezés reá vonatkozó része ellen az kérheti, akire a határozat rendelkezést tartalmaz.⁴

Ugyancsak kizárt mind az alakszerűtlen bírói intézkedések, mind az alakszerű pervezető végzésekkel szemben az alkotmányjogi panasz igénybevétele, amelynek útján a civilek az Alkotmánybíróság eljárását indíthatnák meg. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) alapján ugyanis a panaszeljárában csak az ügy érdekében hozott döntés vagy az eljárást befejező egyéb döntés kifogásolható. Közbenső döntések nem számíthatnak befogadásra az Alkotmánybíróságnál:

Abtv. 27. § Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

⁴ Az ügy érdekében hozott jogerős végzés fogalmát a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma és Közigazgatási Kollégiuma közös véleményében úgy értelmezi, hogy az csak nemperes eljárás keretében született végzés lehet, peres eljárásban ugyanis a bíróság mindig ítélettel határoz a Pp. 212. §-a alapján. A véleményt lásd itt:

<http://www.lb.hu/hu/kollvel/legfelsobb-birosag-polgari-kollegiumanak-es-kozigazgatasi-kollegiumanak-kozos-velemenye-0>.

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

A gyakorlat is azt mutatja, hogy az Alkotmánybíróság következetesen visszautasítja a köz-
benső végzések alkotmányossági felülvizsgálatát kérő panaszokat: lásd 3036/2013. (II. 12.)
AB végzés, 3002/2014. (I. 24.) AB végzés; 3040/2015. (II. 20.) AB végzés.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a bíróság tudósítást megtagadó rendelkezésével
szemben nem volt hova fordulni.

A bírói döntés diszkrecionális jellege

Felfogásunk szerint a diszkréció összeegyeztethetetlen az Egyezmény 13. cikkével is, amely
valamennyi egyezményes jog tekintetében megköveteli a hatékony jogorvoslat biztosítását.
Diszkrecionális döntés esetén azonban a hatékony jogorvoslat fogalmilag kizárt.

A pártatlanság követelménye

A kép- és hangfelvétel rögzítését bíróság tiltotta meg, vagyis a jogkorlátozás bírói döntés
eredménye. Látszólag tehát érvényesült az az elvárás, hogy jogunkat független és pártatlan
bíróság nyilvános tárgyaláson bírálja el - miként azt az Egyezmény 6. Cikke rögzíti.

A tárgyaláson eljáró bíró ugyanakkor - objektív értelemben - nem tekinthető pártatlannak
annak a kérdésnek a vonatkozásában, hogy készülhet-e a munkájáról audiovizuális tartalom.
Ebbe a döntésbe magától értetődően beszivároghatnak szubjektív szempontok, és miután a
bírói döntés diszkrecionális jellegű, a jogrendszer semmiféle garanciát nem nyújt ennek kikü-
szöbölésére.

Az érdemi mérlegelés hiánya

Az a mechanizmus, ahogy a bíróság az ügyünkben a tudósítás jogáról döntött, nem adott
lehetőséget arra, hogy érveket hozzunk fel jogaink védelmére, és érdemben vitassuk az
Egyezmény 10. cikkében foglalt jogunkat érintő korlátozás jogszerűségét.

V. Sürgősség

Jelen ügy a közügyekről történő szabad tájékoztatás jogát érintő, szisztematikus jogsértésre
mutat rá. A bírósági tárgyalások közvetítését, az igazságszolgáltatás működésének bemuta-

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

tását korlátozó gyakorlat megszüntetése, a civil szervezetek tudósító tevékenységének lehetővé tétele alapvető fontosságú a közügyek vitathatósága szempontjából, így par excellence közérdek. Mivel a hazai jogvédelmi rendszerben semmilyen jogorvoslat nem áll rendelkezésre, mindaddig, amíg a Bíróság nem állapítja meg ennek a gyakorlatnak az egyezményesértő voltát, teljesen esetlegesen alakul majd, hogy érvényesül-e a sajtószabadság a bírósági tárgyalásokon. G. Jogorvoslatok kimerítése

A jogorvoslatok kimerítésére vonatkozó részletek a jelen kérelem "F2" pontjának részét képező, az Egyezmény 6. és 13. cikke sérelmét alátámasztó érvelésben szerepelnek. Ott kifejtettük, hogy a véleménynyilvánítás szabadságát korlátozó bírói aktussal szemben sem a rendesbíróság szervezetrendszerén belül, sem azon kívül nem állt rendelkezésre jogorvoslat a hazai jogrend szerint. Érveinket ezért ezen a ponton nem ismételjük meg.

Utalunk viszont arra, hogy a szabad joggyakorlás elérése érdekében nem jogi úton is igyekeztünk elérni, hogy a bíróságok elmozduljanak az Egyezménnyel összeegyeztethető gyakorlat irányába. A szabad joggyakorlás elérése érdekében tett lépéseink azonban hiábavalónak bizonyultak (ld. jelen kérelem E. pont 9-10. bekezdés).

Határidő betartása

A kérelmet a hat hónapos határidőn belül adjuk postára. A jogsérelmet okozó döntés 2016. április 7-én kelt, amit rögtön a helyszínen jegyzőkönyvben rögzítettek. A jegyzőkönyvet 8 nappal később (április 15-én) vehettük kézhez. A jogsérelem bekövetkezésének napja tehát április 7. Ha a bíróság ezt és nem a jogkorlátozást igazoló jegyzőkönyv rendelkezésre bocsátásának időpontját veszi alapul a határidő-számításnál, kérelmünk még akkor is határidőn belül benyújtottnak számítandó.